

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XIX.

V Ljubljani 10. listopada 1866.

List 32.

Prestave naj lepših himen sv. cerkve.

Poslovenuje J. Bilc.

„Pange lingua gloriosi lauream certaminis.“

Pevaj jezik slavne borbe
Lovoriko, svitli ven'c.
V slavo pesmi slavne zlagaj
Križu, zmage znamenju,
Ktero si svetá zveličar
Je pridobil darován.

Križ preljubi, ti edino
Plemenito si drevó.
V gojzdu tako ne priraste,
Germ, rastlina ga ne dá;
Les presladki, sladki žebli,
Sladko težo nosite! — *)

Ko očák prekánjen v sadu
Vgriznil si škodljivem smert,
Zmote pervega človeka
Se je vsmilil večni Bog;
Sam drevo zaznamoval je,
Škodo da končá lesá.

Delo tako je zahteval
Red otenja našega,
Da satanovo zvijačo
Zmede stvarnika modróst.
Ino lék od tod prinese,
Kjer sovražnik ranil je.

Ko se torej je spolnila
Doba časa svetega,
Pošlje Oče z dvora svoj'ga
Sina, ki je vstvaril vse;
On z diviškega telesa
V mesu stopil je na svet.

Bodi večna slava Tebi,
Trojedini, Večni Bog!
Ko Očetu, taka Sinu,
Taka Duhu svetemu.
Naj zvikájuje svet vesvoljni
Trojedinega ime! — Amen.

Joka dete položeno
V tesne, revne jaslice.
Ga v plenice je povila
Matí, deva 'zvoljena.
Glej, obdaja povoj tesni,
Bogu roke in nogé.

Šestkrat pet je let preteklo,
Čas življenja spolnil je,
Proste volje je zveličar
Se terpljenju, smerti vdal.
Jagnje se na križ dviguje,
Večnemu kervavi dar.

Glej, napojen z žolčem vmira;
Ternje, žebli, sulica
Truplo blaženo prebada,
Ž njega zvira voda, kri.
Svet vesvoljni, morje, zvezde
Potok vmiva čudovát!

Vpogni, verh drevó visoko,
Stisni žiljce stegnjene;
In terdoba ti vrojena
Naj mečí se, mila bo,
Ter na mehkem deblu nòsi
Kralja Večnega teló!

Samo ti si vredno bilo
Vsega sveta nosit' dar,
In pripraviti zavetje
Svetu iz pogube dna:
Ki te sveta kri oblila
Je s telesa Jagnjeta.

Bratje keršanskih šol.

Vodila bratov keršanskih šol.

Začetnik in oče šolskih bratov, častitljivi Janez Kerst. dela Sale je želel dobrih pa keršanskih učiteljev, zato je vedno premišljeval in posnemal iz skušenj svojih in modrih tovaršev, ktere lastnosti so težavnemu temu stanu posebno potrebne za zdatno in vspešno učenje. Spoznavši pa leté lastnosti, je neprestano Boga prosil za razsvetljenje in spoznanje, kako in s katerimi pomočki in

sredstvi bi jih zamogel naj laglje in gotovše vsajati in vcepljevati svojim novincem v glavo in serce, pa kako bi v njih ogenj in vnemo za učenje in keršansko odgojo celo življenje ohranjal ali omerzle v novo ogreval. Ž Božjo pomočjo, pa po večletnim opazovanju svojim in skušenih bratov spiše poslednjič vodila, ktere so rimski papež Benedikt XIII po njegovi smerti poterdili in vsem bratom in udom tega reda spolnovati ukazali. Da bi zamogli Slovenci ta dosedaj skor neznani red više čislati, hočem cvet teh vodil kratko tu postaviti.

I. poglavje govori o namenu bratov keršanskih šol, ki je ta, da imajo mladost keršansko odrejata (iz pomanjkanja ali zanemarjenja take odgoje izvira namreč naj več zla na svetu), jo učiti resnic sv. vere, pa tudi drugih za zemeljsko življenje potrebnih znanost in umetnost, toraj se nimajo z ničemur drugim pečati, tudi mašniki ne biti, da so laglje in popolnoma le temu poklicu samo vdani.

II. poglavje govori o duhu tega reda, ki je 1) duh žive vere, kakor so jo imeli očaki. Toraj naj vsak brat dela vse samo iz vere in po veri, zavolj Boga in zaupaje samo njemu, nikakor pa ne sebi, svoji učenosti in spretnosti; vsaki dan naj beró iz sv. pisma nove zaveze, da si vero oživljajo in uterjajo, misli naj imajo naj raji na Boga obrnjene ter naj se skerbno varujejo razmišljenosti in praznih senjarij, kroté naj oči, ušesa, jezik in vse počutke, da jih ne bodo v hudo napeljevali. Duh tega reda je 2) duh serčnih željá in naj skerbnišega prizadevanja, da bi mladost lepo, keršansko gojili, ji sovrašтво do greha pa ljubezen do čednosti v mlade serca vsajali in jo vadili živeti po naukah svete vere.

III. poglavje veleva bratom skupaj stanovati celi dan razun šole, zedinjeno moliti, jesti, se učiti, sprehajati itd.

IV. V. VI. poglavje ukazuje in določuje molitev, sv. rožni venec, premišljevanje, branje svetih bukev, spraševanje vesti, pogosto spoved sv. obhajilom, post, bratovske opomine, molčanje in enake pomočke bogoljubnega življenja, brez kterega bi bili bratje kakor riba brez vode ali cvetica brez rose in dežja.

VII. poglavje naklada naj večjo skerb za šolo, za keršansko odgojo izročenihi otrok in za učenje ukazanihi šolskih tvarin. Zravno dobrega učenja naj bodo pa bratje učencem sami naj lepši zgled in prav živa podoba vseh priporočenih jim čednost po zgledu Jezusovem, skerbé in ljubijo naj vse šolarje enako, revne še bolj memo bogatih, ali spoštovanje si imajo vender skerbno ohraniti, toraj naj nikdar ž njimi ne bodo pretočji, preprijazni itd., s starši ne preveč znani in posebni prijatli.

*) Se po vsaki kitici ponavlja.

Prestavljavac.

VIII. poglavje ukazuje bratom skerbeti, da v šoli ne bo treba pogosto kaznovati; varovati se jim je vsega zmerjanja, primkov, zaničevanja, lasanja, tepenja; kazni naj bolj na čast merijo, pa v jezi in nevolji Bog ne daj kaznovati!

IX. X. pog. govorite od vedenja bratov v šoli; naj hodijo zjutraj in popoldan po opravljeni molitvi, litanijah in rožnem vencu hitro v šolo, tam naj tiho čakajo šolarjev, prebiraje med tem sv. pismo nove zaveze; v molitvi naj bodo zgled pobožnosti, med učenjem naj govore samo naj potrebnije reči, sicer se imajo otroci z nalaš za to odmenjenimi znamenji voditi in gospodovati. To poglavje tudi določuje šolske počitnice.

XI. XII. XIII. XIV. poglavje uči vedenje proti šolskim nadzornikom in svojim vikšim, potem tudi vedenje medsebojno in do zunanjih ljudi. Spoštovanje, pokoršina, priljudnost z resnobo sklenjena so poglobitve točke tega učenja.

XV. poglavje našteva dolžnosti bratov služabnikov. Delé se namreč šolski bratje v učitelje za šolo in pa v služabnike za domače opravila in hišno postrežbo.

XVI. poglavje opominja brate, naj spolnujejo vse vodila, tudi naj manjše, prav skerbno in po vesti, pa našteva poslednjič tako imenovane deseter zapovedi šolskih bratov: V svojih vikših Boga spoštujte in častite; vse svoje brate serčno ljubite; otroke dobro in brezplačno učite; vse delajte v duhu vere in samo zavolj Boga; ves čas, ki je molitvi odločen, obračajte skerbno in edino le v molitev; vedno na Boga mislite; svoje počutke krotite in berzdajte; zapovedano molčanje vestno spolnujte; ohranujte se zmiraj zbrane v duhu in čiste, pa ljubite uboštvo in ne imejte nič posebej za-sé.

XVII.—XXIII. poglavja govore od obljub šolskih bratov in od molčanja. Šolski bratje se zavežejo z navadnimi 3 obljubami: uboštva, devišstva in pokoršine, zravno pa še s to posebno, da hočejo vse žive dni mladino učiti in keršansko gojiti. Preden pa se zamore kdo s temi obljubami zavezati, mora se najpred celo leto poskušati v novinstvu v bogoljubnem življenji in pokoršini; potem pa še drugo leto v šoli. Kdor té dve leti preskušnjo dobro prestopi, zamore najpred za 3 leta te obljube storiti, in po prestanih teh treh letih, če je že 25 let star in se je sploh vnetega in gorečega skazoval, se zaveže za celo življenje, sicer pa zopet le za druge 3 leta. Večno obljubo ponavljajo vsako leto sv. Trojice dan.

XXIV.—XXIX. poglavja ukazujejo veliko skerb za bolnike in umirajoče brate, pa maše, obhajila in molitve skoz 30 dni po smerti kakega uda; govore tudi od popotvanj in pisem.

XXIX. poglavje obsega red vsakdanjega življenja. Vstajajo ob 1,5, potem beró záse v skupnem bivališu Tomaža Kempčana ali sv. pismo nove zaveze, opravljajo jutranjo molitev in prebirajo za odločeno premissljevanje pripravno tvarino; po slišani sveti maši se vadijo šolskih reči in se učé katekizma. Ob 7 imajo kosilo (zajutrek), pri katerem se jim bere iz vodil za šolo in učenje, potem molijo litanije deteta Jezusa, da si pridobivajo dobrega duha za učenje in vladanje šole, in poslednjič še perve 3 desetke rožnega venca; potem gredo v šole. Učitelji pa, ki imajo zunaj svoje hiše kje drugej šolo, odhajajo kar po končanih litanijah, pa molijo rožni venec gredé v šolo in iz šole domú, tedaj med potom, in sploh morajo med potom večidel moliti, pa doma odgovor dajati, kaj so počeli, ko so bili zunaj svojega doma. Po šoli, ki terpi dopoldan večidel 3 ure, se učé katekizma, ktereza razlagajo v šoli vsak dan pol ure. Pred južino si vest sprašujejo, med jedjó se jim bere kaj pobožnega, potem se odahnejo do 1, in zopet molijo litanije sv. Jožefa, patrona svojega reda, in rožni venec prav kakor dopoldan pred šolo. Po šoli

se ima vsak učitelj sprašati, ktere pregreške in napčnosti je storil posebno v šoli, pa tudi sploh čez dan, da jih obžaluje in sklene, dalje se jih varovati. Po takem premissljevanji se učé in pripravljajo za šolo drugega dne in čez nekaj časa imajo duhovno berilo, kjer klecé poslušajo skoz pol ure branje iz sv. pisma nove zaveze, in pol ure terpi molitev kar precej po tem berilu. Pred večerjo spoznavajo čezdnevne svoje pregreške, pri večerji se jim bere kaj pobožnega in po večerji se zopet učé in pripravljajo za šolo, po opravljeni večerji grejo spat, da so po 9. kmalo vsi v postelji. Kdor čez dan kakšne ukazane molitve zavoljo zadržkov ni mogel opraviti, naj jo opravi zdaj zvečer po 9. uri, preden gre spat.

XXX.—XXXVI. poglavja obsegajo vodila in ukaze za nedelje, praznike, počitnice šolske, in velike cerkvene godove v oziru nedeljskih in ponavljavnih šol, službe Božje itd.

Tri mesece na Jutrovem.

(Konec oddelka VIII.)

Veliko kervi je prelilo katoličanstvo skoz toliko stoletij, da bi Jeruzalem in druge svetišča v svoje posestvo dobilo in jih ohranilo, in zdaj na vse zadnje, kaj je nasledek? Še ima turčin ključé od Božjega groba in šteje si zemljiše, na katerem cerkev stoji, za svoje, le pravica znotraj je katoliška: pa ker življenje ni več v nevarnosti, se gnjetejo razkolniki od vsih strani in pulijo katoličanom s toliko kervjo odkupljene in ohranjene pravice! Ne le samo v Jeruzalemu, ampak tudi v Betlehemu, v Nazaretu in povsod, kjer le morejo, ruski razkolniki zmiraj več svetiš katoličanom jemljejo z vsim nasilstvom, zvijačami in potuho. Celó k vojski na Krimu so mogli prepri zastran ss. krajev Napoleonu III pretevezo dati, ko je bila Porta l. 1852 Latincem priznala pervenstvo v posestvu nekterih svetiš. Čez vse sramotno in kaznovanja vredno je, da celo katoliški poročniki in vradniki v zadevnih napravah naj rajši z razkolniki potegnejo ter so izdajavci nad pravicami svoje lastne matere Cerkve. Med drugim je tudi že nekaj lét prepir, kdo bo popravljaj skorej vso razderto kuplo nad Božjim grobom, in še zdaj se prav ne vé, kaj ste med seboj dognale Rusija in Francija? V enem naj poslednjiših pisanj patriarha Valerga se bere med drugim: „Viditi je, da francoski minister zunanjstva je Rusom vse mogoče dopustil zastran cerkve sv. groba.“ Toliko tedaj je pomagala dobljena vojska na Krimu, ki se je bila, češ da, vnela zavoljo svetiš svete zemlje!! — Ravno une dni se je bralo, da so slednjič res prišli ruski stavbarji začéti delo kuple nad cerkvijo Božjega groba v edinosti s francoskim stavbarjem.

IX.

(Ogled mesta. Priljudnost gg. vodjev v hospicu. Kavasi. Pot po Bezeti. „Via Dolorosa.“ Pilatove poslopja. Cerkev sv. Magdalene. Simonova hiša. Kapela kerv. bičanja s samostanom. Ss. stopnice. Ratisbon in stonske hčere, namen njegove naprave itd. Prelepa podoba in obok Ekce-Homo. Najden studenec in šum med judi. Siro-tinski otročiči. Postrežba in zapis v spominske bukve.)

Dvajsetega sušca, to je, v terek po tihi nedelji smo začéli mesto Jeruzalem in njegove znamenitosti ogledovati. Gospoda vodja avstrijske romarske hiše sta nam v tej reči prav priljudno stregla, ter nas je vselej saj eden vodil in nam razkazoval in razlagal, če ne še obá. Pred nami pa je kaj mogočno stopal hišni kavás z velikansko palico ter na verhu z avstrijskim znamenjem. Taki kavás je turške derhali strah, in živa stvar si ne upa kaj zabavljati ali nagajati, kadar je kavás pričujoč. Veliki gospodje imajo tudi po dva ali še po več. Morajo pa jih sami rediti in plačati. Oni so turčini, nekaki beriči, pa vender v večí veljavi in spoštovanji.

Perva pot je bila v Bezeto ali novo mesto, proti severo-vzhodu, ker začne se ta oddelek precej pri romarski hiši zgorej ceste križevega pota, ktere perve tri postaje so med Morio in Bezeto. Gredé po ulicah od romarnice proti vzhodu ter vratam sv. Štefana so kmali ob poti prostori nekdanjih Pilatovih poslopij, gradú Antonije in tempeljna, ribnika Betezde, obok Ekce-Homo z Ratisbonovo napravo, cerkva kervavega bičanja itd., bolj od poti višej pa še druge znamenitosti. V tem kraju je imenitna cerkev sv. Ane, ktero smo pa še le o drugi priliki ogledali. Nekoliko višej so ostanki cerkve sv. Magdalene, zidane proti sredi 12. stoletja, ki je bila pa v musulmansko šolo spremenjena, ko so bili Turki Jeruzalem predobili. Kaže se ne deleč od tam tudi hiša Simonova in pred hišo skala z vtisnjeno stopinjo, ki pravijo, da je od Zveličarja itd. Mem družega imeniten je latinski samostan oo. frančiškanov „pri kervavem bičanju,“ ktereja je Ibrahim-paša l. 1838 dal oo. frančiškonom svete dežele, po dobroti Maksimilijana Bavarskega pa je bil potem samostan zidan na nekdanjem svetišu s cerkvico Kristusovega kervavega bičanja vred. Stebri te prijazne cerkvice so še od nekdanje v vojskah razdijane cerkve. Drage altarje je napravila blaga napolitanska kraljeva deržina, zdaj oropana in pregnana, od ktere pobožnosti se tudi drugod spominki vidijo. Samostanček ima tudi malo romarnico. Vse okrožje tukaj je silo imenitno zavoljo Zveličarjevega terpljenja, ker v teh krajih se začinja tako imenovana „Via Dolorosa“ ali križev pot. Kažejo namreč tam novejši stolp s starim podzidjem, ki ga naznanjajo za ostanke gradú Antonije; in blizo njega ob levi, namreč ko se gre od vrat sv. Štefana v mesto, so zazidane vrata, ki so peljale v Pilatovo sodnjo hišo in sicer po svetih stopnicah (štengah), ki so zdaj pri sv. Janezu Lateranskem v Rimu.

Nazaj proti avstrijskemu hospicu gredé, ne deleč od poprejšnjega, sem vidil drugo svetišče, ki mi je stokrat ljubše, kakor ko bi bil vidil vse kitajsko cesarstvo in spoznal sem moža, ki sem ga že davno želel viditi in mi je pogled njegovega obličja bil dražji od blišobe vsih azijanskih mogulov in velicij mogulov. Prišli smo bili namreč v napravo preslavnega Alfonsa Ratisbona, v novi vstav sionskih hčer, ktereja začetnik je ravno Ratisbon. Ta naprava je v enem naj lepših krajev ob „VII Dolorosii“ precej pri poti in je narejena tako okusno, da ne v Jeruzalemu ne drugje se mi ni naključilo poslopje temu enako, pa veliko ga še ni dodelanega. Vse kar Ratisbona tiče, je tako tehtno in mično, da malo kaj enacega, torej bom za zdaj ob kratkem povedal, kar sem danes opazoval, naslednjič pa upam vstreci, ako malo obširnije spregovorim o Ratisbonu in njegovem djanji.

Ratisbon Marija Alfons je mož srednje postave, dobro podpert, čverst, lepega života, pa še lepši duše, vse na njem je edino in ravnomerno. Nos ima orlovat, obličje nekoliko podolgasto-okroglo in polno, primerno debel vrat, lasé černe in po francoski šegi česane, vendar ne predolgih. Brada je velika, gosta, v sredi sivkasta, čelo obokano in srednje visokosti, oko sivo in prijazno — pa moško-rezno, vsi udje čversti, vsa obnaša živa in urna, duh poln serčnosti in nepremagljivosti. „Zarés, taki značaj premagati — je premagel le čudež!“ sem si mislil premišljeva je nekdanjega izraelskega sina, in sedaj tako velikoserčnega katoličana.

Namen svoje naprave nam je povedal z malo besedami nekako tako-le: „Super „Via Dolorosa““ sint „...filiae Sion,““ ut Dominum consolentur.“ Ob žalostnem ali križevem potu naj bodo nove redovnice, „Sionske hčere,“ da bodo Zveličarja v Njegovi britkosti tolažile: s premišljevanjem in molitvijo, zlasti za spreobrnjeanje judov itd. Ravno na tem mestu so judje

vpili zoper izpostavljenega Sinu Božjega (Ecce-Homo): „Križaj ga, križaj! Proč z njim! Njega kri naj pride čez nas in naše otroke itd.““ Tukaj naj se godi zdaj ravno nasprotno od tega, kar so počenjali nekdanj nesrečni očetje. — Vse v tem lepem poslopji opominja prebivavce na nekdanje britkosti Zveličarjeve, povsod je rudeča barva, na kelihih in po vsih orodjih in napravah so krone, v začasni kaj čedni kapeli pa stoji prekrasna podoba Ekce-Homo v človeški velikosti iz kararskega marmorja, belega kakor mleko. Izdelal jo je v Rimu neki Poljak. To delo se nikoli ne more prehvaliti; kraljevo veličastvo je zedinjeno z „Možem bolečine.“ Vožnja samo od Jafe do Jeruzalema je stala 50 napoleonov, koliko pa podoba, niso povedali; — dozdeva se mi, da bi utegnili biti darilo od sv. Očeta.

(Konec IX. nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Izročeno iz neduh. roke.) V „Pressi“ beremo: „Jezuiti so še zmiraj vzrok, da se ljudstvo v Pragi ne pomiri. Še pred Božjo službo nepokoježi rogovilijo okoli cerkve. V sprednje izbe zmirom mečejo kamnje, zadet pa še vender ni bil nobeden, ker so se oo. umaknili v notranje sobe. Nadškof in kardinal, ki je jezuite poklical, je neki nad tem zelo nejevoljen in tudi drugi gospodje se nad tem obnašanjem množice močno hudujejo. Pripravlja se menda velikanska prošnja (Monstre-Petition), ktera se bo vladi predložila, da naj se oo. zopet odpravijo.“ —

Jezuiti so tedaj vzrok, da je ljudstvo nemirno. Čudna logika ta. Da bi „Presse“ in njene pajdašice rade vidile, da bi se odpravili nar prej jezuitje, potem vsi meniški redovi in slednjič ves svečeniški stan, to že davno vemo. Zbegano, zapeljano in ubogo ljudstvo bi pa poslednjič padlo nad svoje „osrečevavce,“ kteri mu jemljejo naj dražji kar ima, namreč versko zavest. Kteri pa so sovražniki jezuitov, smo že večkrat povedali: ti so namreč vsi psevdoliberalci ali učeni brez vere in katoliške zavesti, ti dobro poznajo jezuite, smertno jih sovražijo; laž in resnica, tema in svetloba, potuhnjenost in odkritoserčnost se ne strinjate, ne poprijaznite; druga podkupljena, nevedna, zapeljana in zbegana množica jih pa sovraži, ker je tako šega na svetu, ker je omikan tisti, kdor zoper jezuite govori, neveden pa tisti kdor jih zagovarja. — „Ko bi bili vi tega svetá, bi vas svet rad imel, ker pa niste od sveta, vas pa svet sovraži; pa vedite, da je svet mene poprej sovražil,“ to se spolnuje nad vsemi gorečimi duhovni, dokler se časi ne spolnijo.

— Verli učitelj g. A. Praprotnik, ki zraven svojega poklica s šolskim „Tovaršem“ toliko dobrega deželi dela, je k vsemu temu še postrani prav radoviten pisatelj. Undan smo priporočili lepo delo „Marija Pomočnica“ molitvenik, posvečen M. Dev. na Brezjah, za vnebo in pobožnega duha; — danes naznanjamo pa za veselo dobrovoljo „Palček-a,“ koledarja za l. 1867, ki je že v drugo na svitlo prišel (pri Milicu) in obsega zraven navadne pratike še precej podučne in vedrilne tvarine v vezani in prosti besedi.

Od sv. Katarine v Topolu. 30. vinotoka. Komaj je preteklo 7 tednov, kaj je v Lipji blizo cerkve sv. Katarine hud ogenj v nagli hitrosti razdjal in pokončal lepo, ravno prenovljeno hišo s 5 poslopji vred, 12 goved, 27 ovac, 5 svinj, vso klajo, hišno in gospodarsko orodje, vsa oblačila, z eno besedo — vse do čistega. Škoda je cenjena na 4020 gld., — v resnici velika nesreča za enega samega kineta v hribih, ker je s tem razun zemljišč vse zgubil in ker je vožnja po gerdih

stermih potih tako težavna in izdelovanje pohištev silno trudno. Zanašal se je usmiljenja vredni siromak na pomoč dobrovoljnih sosedov, kateri so mu do zdaj radi in z veseljem pomagali, ali glej! — strašen ogenj je 29. vinotoka ob dvéh zjutraj njegovim sosedom v Topolu (200 korakov od cerkve) zopet čisto pokončal 3 hiše, hleve, pode, klajo, veliko žita itd. — Zavoljo pomanjkanja gasilnega orodja, vode in gasivcev, ker so ljudje vsi še terdno spali in so tudi vasi raztresene, ni bilo mogoče ljudem razun živine veliko družega oteti. — Kam se hočejo ti reveži zdaj podati, akoravno so bili za nekaj malega zavarovani, kje za se in za ubogo živinico na zimo, ki že na duri terka, prebivališča in živža iskati in zdatne pomoči dobiti, kakor le pri usmiljenem Bogu in milodarnih ljudéh! — Bog in dobri ljudje naj se tedaj usmilijo ubozih pogorelcev! *) —

Iz Ribnice 20. oktob. 1866. Više in niže smreke, lepo razdeljene, vendar pa med seboj v višavi zvezane z zelenimi vencí, robijo prostor, 24 sežnjev dolg, in 11 sežnjev širok; z njihovih veriščkov v hladnem zraku vihrajo belo-modro-rudeče zastave. Na tem prostoru je ob devetih zjutraj pod milim nebom zbrana množica, ki šteje do 3000 glav, željno pričakovaje tega, kar ima priti. Tudi veljaki so med množico. Ura v lesenem stolpu odbije devet. Kar jamejo možnarji pokati, od Velike in Male gore se odmeva njih grom; lepo ubrani zvonovi veselo zadoné po dolini; iz lesene, začasno postavljene kapelice slovesno stopa osem parov duhovnov proti obrobljenemu prostoru; prva dva — rojaka ribniške fare — na belo pregernjenih nosilih neseta štirivoglat kamen, čegar pokrivalce venča cvetličén šopek, brez para pa gredó ljubljanski stolni prošt in škofov vesoljni namestnik, prečast. g. Anton Kos, z mitro pokriti in opirajoči se na škofjo palico. Ko sprevod dospé na omenjeni prostor, razdeli se množica tako, da duhovščini gaz naredi sredi med seboj. „Kaj vse to pomenja?“ vprašal bode tujec; Ribničan pa mu bode odgovoril: „Danes je tisti veseli dan, po katerem smo Ribničanje že dolgo hrepeneli; danes se ima novi naši cerkvi temeljni kamen blagosloviti in vložiti; ljubljanski stolni prošt in škofov namestnik so nas počastili s tem, da so prišli opravljat pomenljivi obred. Sešla se je iz tega namena skoro vsa duhovščina naše dekanije, trije duhovniki, v naši fari rojeni, in tudi sosednja dva dekana, cirkniški in kočevski, sta nas razveselila s svojo pričujočnostjo.“

Obreda, s katerim se novim cerkvam blagoslavlja in vlaga temeljni kamen, ne bodem popisoval, kajti popisani in razloženi je v 26. in 27. listu „Zgodnje Danice“ 1854 l.; zderžati pa se ne morem, da ne bi omenil pridige, v kateri so preč. g. prošt in vesoljni škofov namestnik z vzvišane lece s svojo pohlevno besedo nagovorili zbrano in pazljivo poslušajočo množico. „Le eno je potrebno: edino, neumerljivo, in drago odkupljeno dušo zveličati, kajti če se ona pogubi, zgubljeno je vse, zgubljeno na vekomaj, ta zguba se ne dá nikdar več popraviti. Da se pa zveličamo, treba nam je pomoči in milosti Božje; ta se nam deli zlasti v cerkvi, toraj je cerkev naj imenitniša hiša v soseski, ona je prava hiša Božja, v njej prebiva živi Bog med svojim ljudstvom. Soseske Bogu na čast zidajo cerkve, toda veliko večja čast je za sosesko, da hoče Bog prebivati med njo. Bog, ki ga ne more nebo obseči, ne potrebuje zidanih hiš, potrebujemo jih mi; zato so darovi, ki jih sklada soseska, da z njimi cerkev zida, soseski sami na korist. Še nikdar ni bilo slišati, da bi bila ktera soseska obožala s

tem, da je cerkev zidala, kajti Bog je bogat in radodaren vračevavec. Kdor to živo premišljuje, temu bode jako polajšan trud, ki ga čaka pri zidanji nove cerkve. Tedaj serčno, složno in z veseljem na delo, sleherni naj stori rajši več, ko manj. Pri vzajemnem delu, ki se bode veršilo z zedinjenimi močmi, bodo hitro rastle stene, vzdigovalo se stebrovje in razpenjalo se obočje nad prostorom, kjer sedaj stojimo. Ko bode poslopje doveršeno, prišli bodo škof mazilit in posvetit vašo cerkev, da bode dostojno prebivališče nebeškemu Jagnjetu, ki se bode dan na dan darovalo ne le za vaše, ampak tudi za grehe vsega sveta. Takrat bode pozabljen ves trud, veselje vam bode igralo v sercih, da je Bog blagovoljno sprejel delo vaših rok.“ To so bile glavne misli izverstnega govora, ki je gladko in milo tekkel iz prepričanega serca in poslušavcem tako globoko segel v serce, da ni bilo očesa, ki se ne bi bilo rosilo. — Po darovanji (ofru) so prečast. g. prošt véliko mašo peli v prekrasnem sotoru, ki je bil postavljen na zidališču. Ravno o poldne je bila končana slovesnost, katero bodo pričujoči Ribničanje pomnili do smerti ter jo ustmeno izročevali svojim otrokom in vnukom. Le mimogredé omenjaje obedi, pri kateri se je verstila zdravica za zdravico, naj še pristavim besede, tiskane na kožo, ki se je vložila v temeljni kamen. Glasé se tako-le:

Za Pija IX, rimskega papeža, Franca Jožefa I, avstrijskega cesarja, Jerneja Vidmarja, ljublj. knezoškofa, Ignacija Holzapfelna, dekana in župnika ribniškega in njegovih dveh kapelanov Riharda Franka in Matija Smoleja so tej cerkvi, katero ribniški farani sv. Štefanu papežu materniku na čast na svoje stroške s pomočjo cesarjevo kot svojega patrona zidajo na mestu svoje prejšnje prestare in veliko pretesne, vpričo vseh letos novo izvoljenih županov ribniške fare in silne množice družih faranov in sosedov slovesno blagoslovili in vložili ta temeljni kamen Anton Kos, ljubljanske stolne cerkve prošt in vesoljni škofov vikari.

V spomin tega imenitnega dneva smo v ta kamen vložili zapečatenó pušico ter vanjo deli:

1. To pismo, pisano na kožo. 2. Štiri kamenčke (in sicer: enega z Oljske gore, enega z gore Tabor, enega z verta Getsamena in enega iz „Ecce Homo“ oboka, nedavno izkopanega, na katerem je Kristus stal), ktere je seboj prinesel Luka Jeran, kapelan v Ternovem, ljubljanskem predmestji, ki je bil letos romal v sveto deželo. 3. „Zgodnje Danice,“ katoliško-cerkvene lista, naj novejšo številko 30. od 20. oktobra 1866 l. 4. „Gospodarskih, obertniških in národnih Novic“ naj novejšo št. 43. od 24. oktobra 1866. l. 5. Zemljevid in popis ribniške doline od 1864. l.

V Ribnici — na zidališču nove cerkve — v ponedeljek po 23. nedelji po binkoštih 29. oktobra 1866. leta.

V spomin tega imenitnega dneva je bilo to pismo tiskano tudi na papir v toliko iztiskih, da so vsi pričujoči duhovni in vse županije ribniške fare dobili po enem iztisku; enega teh iztisov pa so tudi podpisali vsi, ki so podpisali onega na kožo, tako da je tá tudi izvornik, ki se bode hranil v novi cerkvi.

Priserčna hvala in slava bodi izrečena prečast. proštu, da so Ribničane tako počastili in vzvišali slovesni in pomenljivi dan!

S Pivke. V rožnikransko nedeljo smo tudi v teh krajih imeli posebno in redko slovesnost, drugo novo mašo, ki so jo obhajali čast. gosp. France Križaj, farman (tajm.) v Hrenovicah. *) Zlatomašnik so bili rojeni leta 1790 na Godešiču blizo škofje Loke, so bili

*) Ta popisek je vredništvo prejelo spremljen z besedami: „Morebiti se ktero usmiljeno serce k ljanski pomoči nagne, posebno radodarnih ljubljancev, katerim je sv. Katarina dobro znana.“
Bog daj! Vred.

*) Malo lét je, da bi se obhajalo toliko zlatih maš, kolikor letos; to je res posebno veselje in čast za deželo. Vr.

posvečeni l. 1816; v duhovni službi so bili na gorenski, dolenski in notranjski strani in sicer kot duhovni pomočnik v Srednji vasi v Bohinji, Loži, v Polhovem gradu in Komendi, kot ekspozit na Verhpolji v Moravški fari, in kot farman v Dolih pod Litijo, in zdaj že 17 let v Hrenovicah. K njihovi zlati maši je bilo zbranih razun v. vr. g. dekana Postonjskega P. Hitzingerja še štirinajst drugih mašnikov, sosedov in znancev, in vmes osem prejšnjih in sedanjih duh. pom. čast. zlatomašnika. Vernega ljudstva se je bila sošla tudi velika množica, nekaj sicer zavoljo praznika, ki ga je obhajala bolj posebno rožnikranska bratovščina, že pred l. 1690 ondi ustanovljena in l. 1855 ponovljena, naj več pa zavoljo slovesnosti zlate maše, kakoršne nihče v teh krajih ne pomni, nikomur tudi po sluhu ni znana, če ravno so bili ondi večkrat priletni mašniki, in so nekatere fare obilno stare (za Hrenovško na pr. se zna farman Simon Piacenski 1318. l.). Počastili so zlatomašnika tudi g. predstojnik Senožski, št. Klančič s svojo pričujočnostjo. — Častitljivi zlatomašnik so sicer še zadosti zdravi, samo noge jih težko nosijo, da jih je treba deloma tudi pri svetem opravilu podpirati, in da so tudi, ko so bili s procesijo v cerkev spremljani, si s palico na poti pomagali. Pa tudi palica ni ostala brez pomena; opominjevala je namreč, kakor so jim g. dekan pred odhodom bili sporočili, na njihovo dosedanje dolgo popotvanje, in pa na poslednje ne lahke stopinje proti večnosti. Cerkveno opravilo so zlatomašnik začeli s krepkim petjem pri poklicu sv. Duha „Veni sancte Spiritus“ ter krepko opravljali sveto daritev do konca. — V govoru med svetim opravilom so g. dekan začeli z besedo, kaj je vzrok takemu obilnemu in slovesnemu shodu, kakoršnega ta cerkev ni lahko kdaj imela, če ravno je stara farna in ima mnogo podružnic. Izpeljali so dalje stavek, da je ta dan pomniti kakor god zahvale, katero naj daje zlatomašnik Bogu za to, kar mu je On dal dočakati, katero naj pa tudi verno ljudstvo Gospodu skazuje zato, kar mu je sedanje čase na tem svetem mestu došlo dušnega blagra po Gospodovih mašnikih, in kar je njegovim prednikom dohajalo Božje milosti ravno tukaj, kjer so od nekdanjih duhovni pastirji stali, kakor ne tako po bližnjih in daljnjih krajih. Zlatomašniku ni šteti samo obilnih let, ki so jih doživeli, temuč zlasti vse milosti nebeške, katere so sami prejeli v presveti daritvi sleherni dan v družbi s svojim Gospodom in Bogom in do katerih so pa tudi svojim izročeni ovčicam pomagali z nebeškimi nauki in z duhovnimi opravili. Vernemu ljudstvu pa je tudi pomniti, koliko dušnih dobrot jim dohaja po cerkvenih mašnikih ravno iz oznanovanja besede Božje in iz opravljanja svete maše in svetih zakramentov, tedaj mu je tudi skerbeti, da svojo zahvalo z djanjem skazuje in si opravila duhovne službe v zveličanje obrača. Pa vernikom pričujočim je tudi vediti, da ne samo oni, temuč tudi njihovi očetje in predniki za sto in sto let so se na tem mestu vdeleževali nebeških darov. V takem spominu tedaj naj zlatomašnik danes opravijo petdesetletno daritev sv. maše v zahvalo Bogu, Očetu vsih dobrot, pa tudi Marii, vseh besednici pri Bogu, za vse leta svojega življenja in za mnogotere dari milosti Božje; prosijo naj tudi za vse še žive ovčice, ki so jim še zdaj izročene, spomnijo naj se vseh poprej izročeni duš, zlasti njih, ki so že ločene iz tega sveta. Vsak pričujoči vernik pa, bodi si duhoven ali neduhoven, naj se zedini z zlatomašnikom, da tudi po svoje se zahvali Bogu za vse dočakanje leta in za vse prejete dari. Vseh skupaj sklep pa naj bo, tako ravnati vse prihodnje dni svojega življenja, da kdaj pastir in čeda, duhovni in verne duše bodo združeni v nebeški Božji hiši, in bodo vekomaj darovali Bogu in Božjemu Jagnjetu daritve hvale in časti. — Opravilo svete maše je dalje spremljevalo lepo

petje, vmes tudi pesem za zlato mašo nalašč vbrana (gl. na koncu). V zadnje so čast. gospod farman kot zlatomašnik pred altarcem dali blagoslov, ker na prižnico jim ni bilo lahko mogoče priti. — Od družega, kar je sledilo po vsem opravilu, ni potreba na drobno pisati; pa posebej je primerjeno opomniti, da popoldne se je v slovesnih petih litanijah počastila Marija rožnikranska Kraljica, katero za Bogom morajo tudi zahvaliti zlatomašnik in pobožni verniki, ker ona je posebna pomočnica vseh kristjanov. — Ker se od drugod na Kranjskem vedno piše o cerkvenih naredbah in popravah, bodi si povedano, da tudi na Pivki nismo zadnji v taci pobožnih delih. Cerkev sv. Daniela v Zalogu pod Postojno, katere zidovje je žugalo razpasti, se je letos popravila in predelala, da bo zopet pripravna za Božjo službo. Novih zvonov lepo vbranih je dobila tri cerkev sv. Marjete v Kočah v Slavinski fari po dobroti gosp. Marije Kalistrove, ki po versti tehtajo 1534, 853 in 476 ft.; dva cerkev sv. Jerneja v Petelinah poleg št. Petra, ki tehtata 1045 in 662 ft., in cerkev sv. Antona v Stari vasi pri Postojni enega, ki tehta 549 ft. in se tudi vjema s prejšnjima dvema. Tudi farni cerkvi v Hrenovicah in v Slavini ste prejeli pri altarcih popravo in nov kinč v novih podobah.

O zlati maši.

ans kot Simeon presrečni
Mašnik zlat gre pred altar,
Da zroči dobroti večni
Petkrat desetletni dar.
Božja milost bod', ji hvala!
Se je zdaj nad njim skazala,
Ohranila mnogo let
Ga je za poklic presvet.

Stan duhovnega pastirja!
Svet enačga ne pozna;
Kralj po zemlji moč razširja,
Mašnik ključ nebes ima.
Kralj telesa vé vkleniti,
Mašnik duše zna rešiti:
Uni le za čas dari.
Ta za večnost jih deli.

Zlati mašnik, dolge leta
Si resnice Božje učil,
Prot nebesom do Očeta
Dušam zvest vodnik si bil.
Želje njih pred Boga nosil,
Milost jim od zgoraj prosil;
Dar vse sprave in miru
Daroval za njé Bogú.

Jezus kdaj poslal je tebe,
Kakor sam je bil poslan;
Zdaj te vabi gor do sebe,
Kjer bo trud ves plačavan.
Kakor tukaj zbrana čeda,
Se v oči s pastirjem gleda:
Skup naj vživa gori mir,
Kjer je On, vseh duš pastir.

Hitzinger.

Iz Kobarida, 25 oktobra. —č. Šlo je nekaj ljudi iz naše fare v Gorico, ker je bilo po Danici oznanjeno, da bode v jezuitovski cerkvi poleg Travnika slovensk misijon pod vodstvom č. oo. Doljaka, Bankiča itd. — Pa kako so se zavzeli, ko je pridigar v nedeljo zjutraj (21. okt.) po dokončanem govoru „o trojnem domu pravega kristjana“ oznanil, da bodo vsaki dan misijona, ki se ima v pondeljek (22. okt.) začeti, sicer trije govori, pa slovensk le eden, drugi italijansk, tretji lašk (turlansk). Ostali so ti nauka željni našinci dva dni v mestu ter slišali dve lepi slovenski pridigi iz ust č. o. Doljaka. Žal jim je bilo, da niso dobili, česar so pričakovali. Pričakovali so namreč, da bodo v dvéh dnéh kakih šest misijskih govorov slišali ter bodo s temi za daljni pot obilno odškodovani. Žal jim je bilo še zlasti zato, ker so videli, da talijanska in furlanska pridiga le redke poslušavce imate, slovenska (če tudi zjutraj v mrazu) pa obilno množico. Rekli so mi: Zakaj bi ne mogel biti v Gorici čisto slovensk misijon (ali duhovne vaje)? Sej je v Gorici dovolj Slovencev in v bližnji okolici tudi, bi gotovo radi vsaj poldrugi dan v mestu ostali, da bi kakih pet pridig slišali. Pet — to bi že kaj zdalo, zlasti ker bi jih slišali v kratkih prenehljajih; ali sami dve v istem času slišati je premalo. Komaj nas ena ogreje, že zopet omerznemo, preden druge dočakamo. Treba je mah za mahom po naših terdih sercih biti.

Prav imate; sem odgovoril. V naši Gorici bi imele biti vsako leto slovenske duhovne vaje, da bi se ljud-

stvo, katero se v mestu popači, se tudi v mestu zopet popravilo. Slovenci iz goriške okolice bi gotovo take vaje na trume obiskovali, zlasti če so ob takem času, ko ni tako silnega dela na polju. Čisto lašk (prav za prav talijansk) „kvarezimal“ sme biti, zakaj bi ne smel biti tudi čisto slovensk misijon?

Iz Gorice, 8. listopada. Šolsko leto v klerikalnem semenišču se prične 18. tega mesca s slovesno sv. mašo, 19. pa šolski uk.

Iz Amerike. Št. Pavel Minesota. 13. oktob. 1866. Veliko, veliko se je spremenilo, odkar sem Vam zadnjikrat pisal: Vi ste zanimive kraje obiskovali, po Evropi je vojska razsajala, v Ameriki smo radovedni časnikarji prebirali o strašni evropski vojski. Mir se je povrnul, pošte so zopet v redu, tedaj si lahko mirno dopisujemo. Tukaj v Minesoti cerkveno in posvetno življenje od dne do dne bolj napreduje, tudi v merzlih severnih krajih po indijanskih gozdnih in travnikih se napredki kažejo, vsaj med naselci, kakor boste iz tega kratkega dopisa previdili. — Pred 14 dnevi sva bila s č. g. Buh-om v št. Pavlu, ker zdaj je prav pripravno doli iti, železnica že gre do št. Klavda, tudi plačamo mi le polovico voznine, bodi si katoliški duhovni ali protestanski pridigarji, kar reče se „clergyman“ (klerdžemen) in koj verjamejo brez družih dokazov, ker po obleki tudi ne morejo soditi, američani namreč tako laž sovražijo, da si malokdo upa le sumiti, da ta ali uni resnice ne govori. Mesto št. pavelsko se je v tem letu jako spremenilo, še čez tri sto novih hiš so zidali, veliko krasno kat. cerkev itd., vse kaže napredvanje; tudi ljudi je veliko več, še čez trideset tisuč se jih je samo v Minesoto to leto naselilo. — V št. Pavlu sva se mudila tri dni, ter še le v saboto odrineva zopet proti severju; g. Buh so ostali čez nedeljo v št. Klavdu, jaz sem pa v dežju naprej popotoval proti Belpreerii. Pozno zvečer sem dospel do nemškega sela v Platriveru, kjer sem prenočil in se drugi dan (v nedeljo zjutraj) zgodaj v prav neprijetnem vremenu na pot podal, ker imel sem še pet ur do Belpreerije, vendar sem došel o pravem času za veliko mašo. To je bila zadnja nedelja, da sem v Belpreerii Božjo službo opravljal, ker škof so me iz g. Pircovih misijonov vzeli in me pošljejo za samostojnega misijonarja v mesto „Wabashaw“, v južni Minesoti pri reki Misisipi. Akoravno nisem škofa nikoli prosil, da bi me predstavili, akoravno sem tudi gori v Belpreerii zadovoljen bil, me vendar veseli, da so me predstavili, ker zdaj se mi velikansko polje odpre, kjer bom z Božjo pomočjo z veliko večjim vspehom delal, kakor bi bilo gori v severnih krajih mogoče. Belih je v severnih ravninah le malo, z Indijani pa terdo gre in še okolišine so take, da je skoraj nemogoče z vspehom delati: podpore od nobene strani toliko, da bi kaj prida izdalo, Indijani preveč raztreseni na dalje o krogu, in še ti kar jih je skupaj, se večkrat kam preselijo, da sladkor delajo, ali divji rajz berejo; prodajavci nesrečnega žganja jih popačijo (terdo je prepovedano od vlade Indijanom žganje prodajati, vendar se še zgodi skrivaj), protestanski pridigarji jim možgane mešajo, država jih vedno bolj v merzle kraje poriva, tako da bi se misijonar mogel s strašnimi težavami in sitnostmi bojevati, ko bi prav Indijani voljni bili našo vero sprejeti, ali Očipovci so bolj terdi, kakor so bili Otava-Indijani v Mičiganu, kjer so jih mil. škof Baraga, v. č. g. Pirc, č. g. Čebulj toliko spreobrnili. Jaz mislim, da bi bila najboljša podlaga omike poljedelstvo; ali tega se nikakor nočejo poprijeti. Vendar Božja milost véasi čudne reči dela, znabiti, da tudi te sirote kmalo obiše, misijonarji se gotovo ne trudijo premalo, da bi te ptuje ovčice v ovčnjak Gospodov pripravili. — Pri belih je tu grozno pomanjkanje duhovnov, posebno ker toliko naselcev pri-

haja. Po več krajih je tri sto, štiristo družin blizo skupaj, ki nimajo duhovna; duhovnije so tolike, da jih je véasi nemogoče oskerbovati; en misijonar tukaj ima še čez devet tisuč duš pod svojim varstvom in vodstvom. Tudi k glavnemu misijonu „Wabashaw“, kamor jaz pridem, se je popred štelo še 17 družih misijonov; zdaj so jih neki par od njih m. škof sosednjemu misijonarju dali. Imel bom tam véčino Ircev, veliko Nemcev in Francozov opravljati, dosti za pet duhovnov, kakor škofijski duhovni pravijo; pa treba bo biti le samemu in delati z Božjo pomočjo, kolikor in kakor bo moč. Vendar poglejmo še malo v severne kraje, kjer sem popred bival, ker o prihodnjem misijonu bom pozneje bolj natančno pisal. Preden sem zapustil zgornje kraje, sem še Slovence v št. Jožefu previdil, jih spovedoval, jim pridigoval, jih potem malo okrog obiskoval itd. Je jih zdaj že čez sto v št. Jožefu in so večjidel prav zadovoljni; posebno tisti, ki kako rokodeljstvo znajo, so prav dobro zadeli; tem, ki so še le zdaj prišli, se malo bolj terdo godi, pa sej je vsak začetek težek. Ni ga tu tako pripravnega in varnega kraja zanje, kakor je št. Jožef, imajo blizo cerkev, mašo vsaki dan, véasi jih slov. duhoven obiše in previdi, živijo med pobožnimi Nemci, ki se res izverstno obnašajo pod vodstvom neutrudljivih benediktinov. Dobro znamnje tega je, da tam vsako nedeljo čez 40 Nemcev k mizi Gospodovi pristopi. Tudi imajo Slovenci tu upanje, da dobé v par letih slovenskega duhovna. V št. Vincencu je namreč Slovenec g. Pavletič pri benediktinih v samostanu, in ta kanton, v katerem je naselstvo št. Jožef, samo benediktini previdejo, ki bodo gotovo g. Pavletiča tje poslali, da zamore tudi Slovence oskerbovati, posebno če jih še več pride. — Iz št. Jožefa sem šel peš v Platriver, sedem ur deleč; prišel sem tje v petek zvečer 5. vinotoka. V saboto prideta tje tudi č. gospoda Buh in Tomazin, ker v nedeljo, 7. vinot., je bila tam v samotni pašavi prav mična slovesnost; blagoslovili smo namreč majhno cerkev, pod vodstvom neutrudljivega misijonarja g. Buba narejeno. Kako se je zvonilo, streljalo itd., od kaj tacega se tu, se vé, ne more govoriti; pa čisto veselje se je bralo na obrazu vsakega, ki je v cerkev stopil v tej krog in krog z gozdi obdani samoti. G. Buh so cerkvico slovesno blagoslovili in potem slovesno mašo peli; gosp. Tomazin je imel prav mičen in ginljiv govor, prav pripraven taki slovesnosti v teh samotnih krajih; pravil je med drugim: „Tukaj, kjer se je pred malo časom le divje rjojenje zveri in čudno bobnenje indijanskih bobnov slišalo, tu zdaj stoji prijazna kat. cerkva, ki jo ravno danes službi Gospodovi izročujemo.“ Razlagal je na dalje potrebo daritve in potem posebno vrednost in visokost naše daritve, namreč daritve sv. maše. — Povzdigovalo je slovesnost tudi za ta kraj izverstno petje krovinških in domačih pevcev in pevkinj, peli so krasno latinsko mašo, in jaz sem zraven harmonium (fisharmoniko) igral. Vse je bilo prav veselo te slovesnosti, vsak je rekel, da bi nikdar ne verjel, da se zamore v tej samoti kaj tacega pričakovati; celó protestantje, ki so bili pričujoči, so bili jako zadovoljni, neizrečeno jim je dopadlo, posebno tistim, ki še nikoli popred v nobeni kat. cerkvi niso bili. — Na kosilo je povabil neki Nemeec okoli 40 oseb; prav dobro smo se imeli, vse je bilo praznično, celo okinčane torte so se na mizo prikazale, vse je kazalo, da to je imeniten dan za samotne prebivavce. Popoldne ob tréh smo imeli slovesne večernice z godbo, in k slovesu sem imel jaz pripraven govor do zbranih ovčic, ki sem jih celo leto pasel; govor namreč za slovó, bilo je zadnjikrat, da sem jim pridigoval, ker treba je bilo hiteti proti št. Pavlu. V ponedeljek zjutraj po maši odrinemo; prav težko se mi je bilo ločiti od teh dobrih in prijaznih Nemcev. Može

so me daleč spremili in s solznimi očmi so mi zadnji-krat roke podali; ločitev od dražih ljubljenih prijateljev in znancev je pač težka. Bil sem tudi v Krovingu, da bi se pri v. č. gosp. Pirceu poslovil, pa jih nisem dobil doma; bili so v daljnem misijonu med Indijani. Treba se je bilo tedaj pisмено posloviti, ker osebno ni bilo mogoče. — Zdaj sem tedaj v št. Pavlu in tu malo pomagam, ker so mil. škof in „general-vikar“ pri zboru v Baltimor-u, in tedaj tu v škofii duhovnov primanjkuje, še le 17. vinotoka se podam v novi misijon, kjer bo treba noč in dan delati. — G. Čebulj mi piše, da je bila te dni v Mičiganu slovenska nova maša; pel jo je č. g. Janez Vertin iz Dolenskega, ki je nekaj pod vodstvom gosp. Čebulja, nekaj v semenišču v Milvaki svoje študije doveršil. G. Vertinov oče, ki tudi v Mičiganu stanujejo, so dobro pojedino napravili, in prav po domače so se radovali, kakor mi g. Čebulj piše. — Zgod. Danica nas je bila dalj časa popolnoma zapustila, mislili smo, da je zaspala; pa v veselje zopet nas je obiskala v tem daljnem svetu. Še naj omenim, da smo imeli včeraj popoldne tu velikansko požar v sredi mesta; vendar pri izverstnih amerik. pripravah za gasitev ni ogenj daleč segel, akoravno je bilo viharno; velikansk lesen hlev in skedenj je pogoril, in 14 konj je v ognju konec vzelo. — Vreme imamo zdaj kaj prijetno, tako imenovano indijansko poletje; kolere se malo bojimo, ki v bližnjim velikim mestu Čikagi precej razsaja. Preserčno pozdravim vse drage rojake, posebno svoje duhovske prijatelje in sobrate v Kristusu. Molimo in spominjajmo se eden drugega posebno pri sv. mašah, da bi nam Bog dal obilno sadú našega truda, da se enkrat s svojimi ovčicami v nebesih veselimo. Z Bogom! Jaka Trobec s. r.

Napis:

Rev. James Trobec

Wabashaw P. O.
Wabashaw Co.
Minnesota.
North-Amerika.

Via: Bremen, New-York.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Svitli cesar so se med velikimi slovesnostmi včeraj na Dunaj vernili s Češkega, kjer so bili povsod sprejemani z velikim veseljem in delili dobrote znamenite.

„Zkt.“ piše, da je novi minister zunanjstva Beust, protestant, imel namen konkordat odpraviti in civilni zakon postaviti, Njih veličanstvo svitli Cesar pa so mu to iz osnove izbrisali. Bog živi našega katoliškega Cesarja!

Pariška „Presse“ piše, da Rusija in Prusija ste si do dobrega roke podale. Ako bi Rusijo kdo motil v njenih osnovah za jutrovo, ji bode Prusija pomagala; in ako bode Prusijo kdo motil v njenem omreževanju severne Nemčije, ji bode Rusija pomagala. Zraven tega ima pa Rusija še Ameriko na strani; kdo vé, kakošne uganke so pa tukaj vmés, ker dandanašnji je mnogim vladam vstric sreče narodov le preveč mar njih lastna samopridnost. Take sebičnike ima Avstrija na eni in drugi strani. K katerim se hoče nagniti? Ko bi pač bolj na Boga kakor na ljudi, in svojim lastnim narodom bolj kot tuji pomoči zaupala.

Iz Lužic, piše „Blah.“, roma vsako leto množica vérnikov v slovesnem obhodu v Bogusudov v Čelih. Lanskega leta zopet pride taka procesija do Gottleube, protestanške vasi ob saksonski meji; prebivavci pa so jo sprejeli z zasmehovalnim kričem, nekterim romarjem se je celo sila delala, pa ne da bi se bili vradi kaj zmenili za to počenjanje. Ne dolgo potem je pogorela

cela vas Gottleuba. Berž ko katoliški Lužičanje zvedo to nesrečo, napravijo zbirko in pošljejo 208 tolarjev pogorelcem, pristavivši k daru te-le besede: „Od Lužičanov, ki vsako leto romajo skoz Gottleubo v Bogusudovo.“ Preblago to maševanje je zmagovalo prebivavce pogorele vasi; zakaj ko se je letošnja procesija bližala, pridejo Gottleubarji Lužičanom naproti, jim podajajo množino vencev in cvetic, jih obkladajo s hvalo in zahvalo ter daleč spremljajo bogoljubne popotnike. — Slovenci, učimo se maševanja od svojih bratov slovenskih Lužičanov!

Rimsko. Sv. Oče so v ravnem in čvrstem nagovoru 29. vinotoka zaverгли, obsodili in za neveljavne izrekli vse krivice in nasilstva, ktere je piemonška vlada s toliko prederznostjo storila in jih še dela katoličanom. Rimu in katoliški Cerkvi, in z njimi vred so ograjali tisti prešeštni civilni ali zaplotni zakon, ki je enako škodljiv katoliškemu nauku kakor človeški družbi. V drugem nagovoru so razodeli preganjanja, ki jih katoliška Cerkev terpi na Ruskem in Poljskem, pa kako ruska vlada z Rimom storjene pogodbe veči del ni spolnovala in jo svoj pot prelomljevala itd. Prihodnjic več o tem.

Iz Berolina. 18. vel. serp. so se v neki družbi čvrsti mestnjani, zlasti tergovci, pomenkovali zastran poslednjih dogodb mirno in brez vsake strasti. Hvalili so med drugim hrabrost Vestfalcev in prebivavcev ob Renu; vsi so priterdovali, kako obilno pomoč so po poljskih bolnišnicah (lazaretih) skazovali katoliški redovi; občudovali so lepe in velikanske stolnice katoliških mest, ki so jih nekteri izmed družbe vidili. Eden teh gospodov je na to prišel, da pri tacih okolišinah in ko se je Prusija tako zvikišala, mora v Berlin priti vikšiš škof — samo škof mu je bil premalo za prusko glavno mesto — in da naj se zida za katoličane zala, velika stolnica. Vsa družba (protestantov) je priterdila, da to je očitno potrebna reč. Vsak je bil s tem zadovoljin. Tako sodi pravo ljudstvo, ako mu rogovileži glave ne zmešajo, pravi dopisnik.

V Regensburg-u je mesca vel. serp. umerl mož, ki je v malo letih nezmérno veliko dobrega storil, namreč o. Juri Zeil, iz plemenitega rodú Waldburg-Zeil-Trauchburgov, od svojega 25. do 45. leta, to je, do svoje smerti mašnik v Jezusovi družbi. Obhajal je v svojem življenju 120 misijonov, največ po 15 dni. V Kolinu ob Renu, kjer je bival 6 lét, je v enem letu imel 16,000 navadnih in 800 vesoljnih spoved, do 800 obiskovanj bolnikov, bil je pri 40 umirajočih pričujoč in 73 krat je pridigal. (Da bi pač judovski časniki na Dunaju to vedili; morebiti bi vendar kteri jeze počil!) Oče Zeil je bil posebno ponižen, v vsih čednostih vterjen, v resnici svét mož. Blagor si mu! Amerikanski časniki ga močno hvalijo.

Iz Amerike. 16. vinotoka je amerikanski národni cerkveni zbor, ki se je bil poprejšnji dan zbral, to-le telegrafoval sv. Očetu v Rim: „V narodnem zboru v Baltimori v zedinjenih deržavah zedinjeni sedmeri vikšiš škofje in štirideseteri škotje prepoštljivo pozdravijo sv. Očeta in mu vošijo dolgo življenje, zdravje in blagor, in pa neoskrunjeno vterjenje vsih njegovih pravice za vselej.“ — To priserčno vošilo, kakor meni „New York. Kztg.“ je moglo serce sv. Očeta toliko bolj razveseliti, ker je prišlo v enem trenutku tako daleč, iz drugzega sveta, in pa od zbora, ki je naj veči od 200 lét, ali pač od trienškega cerkvenega zbora.

Amerikanski časniki z velikim navdušenjem popisujejo preslavni pričetek že omenjenega amerikanskega cerkvenega zbora v Baltimord. Od vsih strani je silo ljudstva skupaj vrelo, vse okna sosednjih hiš, drevesa, strehe so bile polne gledavcev, cenijo jih na 30—40000. Po poli desetih je v procesii šlo v častitljivo stolnico

45 škofov in vikših škofov, čez 150 družih duhovnov in bogoslovcov v cerkvenih oblačilih, in z njimi toliko redovnih vikših in opatov. Med škofi so pričujoči tudi naš rojak mil. gospod Baraga. Predsednik v zboru je apostolski poslanec vikš škof Spalding. 18. u. m. je bila prva seja. Seje pa so v stolni cerkvi. Katoličani in drugoverci so veseli častitljivosti, katero razodeva katoliška cerkev s tem preslavnim zborom.

— V Cincinnati sta undan dva bogata protestanta kupila za 163.000 gl. prav dobro vrvnato bolnišnico, ki je pred malo leti stala 648.000 gl., s koncem vojske pa odveč postala, in izročila sta jo usmiljenim sestram samo s tem pogojem, da naj se vanjo jemlje tudi nekatoliški bolniki (k čimur katoličanov sicer ni treba opominjevati, vera zapoveduje do vsih ljubezen in usmiljenje). To v novo priča kakošno zaupanje imajo v resnici liberalni možje v katoliške redove, kateri so pa mnogim — tudi katoliškim — psevdoliberalcem jeli skominolati, ker v dimu „svoje omike“ ne vidijo, česa človeštvo potrebuje..

Cesar Maksimilijan, pravijo, se je vladi odpovedal.

Zastran mehikanske cesarice pravi „Wahrheits-trd.“ v Cincinnati, da je bila od Napoleona kaj prijazno sprejeta in se je lepo z njo ravnalo, slednjič pa ko je naravnost iskala odgovora, je dobila od l'ampröra pismo, v katerem le-ta milva, da po eni plati ne more več odstopiti od dogovorov z zaveznimi državami, in po drugi plati tudi od tega ne, kar je dognal s cesarjem Maksom po baronu Saillard-u. — Cesarica tedaj ni za cesarja nič opravila, nič pomoči dobila, in kako ji je moglo pri sercu biti, si je lahko misliti. Znano je, da se je velikoserčni gospej na potu v Rim, morebiti pa že v Parizu um zmešal. Zdaj je v Miramaru in zdravniki boljšanje obetajo.

Kratke naznanila. Mil. škof Strosmajer so 50.000 gl. darovali za jugoslovansko vseučiliše. Zanesti se je, da bodo tako velikoserčni podpornik tudi v prid katoliške odrede pri tej napravi potrebne pogoje postavili. Oo. Ajala in Gjuriceo, S. J. iz Požege, sta proti koncu unega mesca v nadškofjskem semenišču imela z mladino duhovne vaje. — V Zagorji na Hervaškem je une dni umerla Polona Ravenska, stara 102 leti, ki nikoli v svojem življenju ni bila bolna in imela je še vse zobé, bele kakor snég. — Napoleonu je zopet nagloma umerl eden naj zvestejših prijateljev, poprejšnji minister Thouvenel. Nazadnje bodo vender tudi njega za seboj zvalili! — Kardinal pervostolnik ostrogonski Scitovski je umerl v 81 letu svojega življenja 19. u. m. Pred smertjo se je v pismu poslovil s svitlim cesarjem, ter se je zahvalil za prejete dobrote, priporočil Nj. veličanstvu Cerkev in domovino in blagoslovil vso cesarsko rodovino. — Mil. gosp. Jožef pl. Lonovič je izvoljen za vikšega škofa v Koloči; Ladislav pl. Biró za škofa v Satmaru; Štef. Pavlovič za gerško-katol. škofa v Munkaču. (Kat. list.) — Kakor nekdanj, tako zdaj. Svoje dni so se derli judje in neverniki zoper Zveličarja: „Križaj ga, križaj ga!“ — zdaj tudi judje, neverniki, pa nevedneži (blasphemant, quod ignorant) zoper Jezuite, ki jih neki dopisnik iz Kraljevega gradca po pravici imenuje „vstav, ki je s tolikim blagrom delal v nogradu Gospodovem.“ V dunajskem srenjskem zboru je sicer eden judov djal, da mn kakor nekatoličanu ne gre govoriti o jezuiški reči; pa je vender le govoril — zoper nje. V terzaškem srenjskem zboru je menda celo neki Železnikar govoril zoper ta častitljivi red. Njegova mati ga kaj tacega gotovo ni učila. — Od 1. pros. do zadnjega vel. serpana tekočega leta je prišlo v novi Jork

170.833 ljudi iz Evrope, iz med njih 79.634 Nemcev, h katerim naj berže tudi Slovane štejejo; lansko leto o ravno tem času pa 123.309. — Tudi v Ameriki kakor na Jutrovem, po nekterih krajih kobilice gospodarijo. V Fort-Halleck-u so tla gosto pokrivala.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Za naslednje gg. naj se v popr. listu tako-le popravi: Lor. Mencinger gre iz Presarji na Golo za administratorja; Jan. Oblak v Harije za ekspozita. Umerla sta gg.: Jan. Žlebnik, v pokoju v Grahovem, 30. vinotoka, And. Mulej, lokalist v Želumlju, 6. t. m. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Dohodki in stroški za Slomšekov spominek.

Skupnina prejšnjega računa: 2169 gold. 91 kr. dva cesarska zlata, 3 1/2 križ. tol., in 8 dvajs. — Dalje so darovali gg.: Kožuh M., dekan 2 gl., Jereb M., Gašparin Vil., kaplana, Ažman Ivan, vodja, vsi v Kočevji, Judnič I., župnik v Polomu, po 1 gold. — Razpotnik A., stolni korar, 10 gold. Rečicky Al. konsist. svet. oba v Celovcu, 5 gl. Člani Mariborske čitalnice 10 gold. Skupnina vseh dohodkov 2200 gl. 91 kr. Za poštnino je stroškov 33 kr., tedaj še ostane čistih dohodkov mesca sept. 2200 gl. 58 kr., dva cesarska zlata, 3 1/2 križ. tolar. in 8 dvajseti.

Opazka. Imena dariteljev prejšnjega računa: V Idrijski dekanii so darovali; Kovačič J., dekan v Idriji, 5 gl. Majnik J., žup. v Žireh, Svetličič Fr., žup. v Godoviču, Močnik Franc, žup. v spod. Idriji, po 2 gl. — Gregorič Ig., Jakič A., oba duh. pom. v Idriji, Gorišek Fr., kapl. v Žireh, Germ J., kapl., Šoklič J., kapl., oba v spodnji Idriji, Rome Ig., župnik v Ledinah, Aleš L., vikar v Černem verhu, Osana, kapl. ravno tamo, Bergant Fr., lokalist na Vojskem, Aicholcer Vojteh, gorski duhoven, Pivk Jan., proviz. v Zavratacu, po 1 gl. V Videmski dekaniji: Reje Ant. v Videmu, dr. Razlag v Brežcah po 5 gl.; Otorepec v Brežcah, Sternad M. v Videmu, Sever Jož. v Piščah po 3 gl. Mihelin v Sromli, Romar Ferd. v Piščah; Span Ant. v Artiču, Vihar Filip v Sromli, Geršak Vinc. ravno tam, Unuk Štef. v Poli, Lah Jož. v Artiču, Kromperger Mart. v Dobovi, Novak J. v Brežcah, Smolič Fr. v Dobovi, Veble Mart. v Kapelu, Zabukovšek Jože v Bizelji, Rakoše Mih. ravno tam, Kalint Fr. v Rajhenbergu, Zupancič Franc v Koprivnici, Bizjak ravno tam, Jeraj Mih. v Rajhenbergu, Burja Fr. v Severvi, Valter Fr. ravno tamo, po 2 gl., Pirkmajer J. pri sv. Lenardu, Francoz v Vidmu, dr. J. Mencinger, Tomšek Ivan, Vidrič L., Krašovic Emil, P. Celsus Novak, P. Gilbertus Gravelj, P. Filip Flies, vsi v Brežcah, po 1 gold. Kužnik Jak. 15 kr., Neimenovan 35 kr., oba v Brežcah.

Za sv. Očeta. Pio IX. Papae. In gratiarum actionem. Retribuere dignetur Dominus mihi et omibus meis benefactoribus propter nomen suum felicem mortem et vitam a eternam, veči cek. — Lipovska duhovnja 5 gold. Sv. Oče! Bog reši Cerkev in Vas iz rok sovražnikov, nam pa dodeli s pripomočjo Vašega blagoslova v milosti Božji živeti in srečno umreti. — Več dobrotnikov po Ani Lahovi 14 gold. — Neimenovan sv. Očetu zlat perstan z dragim kamnom in spominico o zaročitvi Nju veličanstev Frančiška Jožefa in Elizabete, s pristavkom:

Sin, spoštuj, podpiraj rad Očeta;

To zarés dolžnost je tebi sveta.

Dekla iz Moravskega 3 dvajsetice s pristavkom: Sv. Oče! prosite za moje ranjce starše in žlahto in blagoslovite nas vse žive za srečno zadnjo uro. — Neimenovan 2 gold.

„Naj bi sv. Oče Pij mili
Srečno zadnjo uro mi sprosili.“

Za afrik. misijon. Dve devici 2 gold. sr.

Za pogorelce v Hotederšici. „Za duše v vicah“ 15 gl. Neimenovan 1 gold. — G. B. Th. 2 gold.

Za pogorelce na Volčah na Goriškem. „Za duše v vicah“ 6 gold. — G. B. Th. 2 gl.

Za misijon v sv. deželi. Neimenovan 2 gold.

Za g. misijonarja Čebula. Transmarinus 50 kr.